

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Valvontasuunnitelma vuodelle 2023

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	4
Toimivalta.....	4
Käytettävissä olevat resurssit	5
Valtakunnalliset valvontaohjelmat.....	7
2. VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA.....	8
2.1. Valvonnan toteuttaminen	8
Valvontakohteet.....	8
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	9
Riskinarvioinnin toteuttaminen	9
Hallinnolliset pakkokeinot	10
Valvontakirjanpito	10
Muu valvontatyö.....	10
Valvonnasta perittävät maksut.....	10
2.2. Toiminnan kehittäminen	11
2.3. Varautuminen	11
2.4. Viestintä	12
Kohderyhmien opastus ja kouluttaminen	13
Yhteistyö.....	14
2.5. Henkilöstön koulutus ja kehittäminen	14
3. ELINTARVIKEVALVONTA	15
Valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma	15
Elintarvikevalvonnan riskiperusteisuus	17
Elintarvikevalvontakohteet	19
Elintarvikevalvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella	19
Säännöllisen valvonnan tarkastukset.....	19
Valvontakohteiden rekisteröinti.....	20
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet.....	21
4. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA.....	21
Valtakunnallinen ohjelma	22
Valvontakohteet.....	22
Valvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella	23
Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset	23
Muut tarkastukset ja valvontatoimet	26
Ilmoitusten käsittely ja hyväksymismenettely	26
5. TUPAKKA JA NIKOTIINIVALMISTEIDEN VALVONTA	27
5.1. Tupakkatuotteiden valvonta	27
Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma 2020-2024	27
Valvontakohteet.....	28
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	29
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet.....	29
5.2. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta	29
Valvontakohteet.....	29
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	30
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet.....	30
6. NÄYTTEENOTTO JA TUTKIMUSSUUNNITELMA	30
Valvontaviranomaisen näytteenotto ja tutkimukset	30
Valvontakohteen maksamat näytteet ja tutkimukset	30
Muu näytteenotto	33
7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	34

1. JOHDANTO

Tämä suunnitelma koskee Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen kuntien muodostamaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta. Yhteistoiminta-alueen vastuukuntana toimii Siilinjärven kunta.

Kansanterveyslain (66/1972) mukaan kansanterveystyön sisällöstä säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Yksi osa kansanterveystyötä ja tarkemmin perusterveydenhuoltoa on ympäristöterveydenhuolto, jolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevien tehtävien hoitoa. Terveydenhuoltolain 21 §:ssä ympäristöterveydenhuoltoon kuuluviksi laeiksi säädetään kuuluvaksi terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (297/2021), tupakkalaki (549/2016) sekä eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) muutoksineen. Kunnan ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden virkatehtäviä sisältyy edellä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien lisäksi myös mm. eläintautilakiin (76/2021) ja eläinsuojelulakiin (247/1996).

Kunnan viranomaisen valvontatoiminnasta säädetään edellä mainittujen lakien lisäksi mm. rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 (ns. valvonta-asetus) ja ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöksistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EY N:o 854/2002 (ns. eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus) sekä valtioneuvoston asetus eläinperäisten elintarvikkeiden viranomaisvalvontaa tekevien henkilöiden pätevyys- ja kielitaitovaatimuksista (312/2021).

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (ns. valvontasuunnitelma-asetus) edellyttävät, että kunnallisten valvontaviranomaisten tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat ja niihin sisältyvät painopistealueet sekä paikalliset olosuhteet ja elinkeinorakenne. Lainsäädännössä määrätään kunnan valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteiden tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

Suunnitelma on hyväksyttävä monijäsenisessä toimielimessä ja toimitettava Itä-Suomen aluehallintovirastolle toimintavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Suunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Toimieliimen hyväksymä selvitys ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta on lähetettävä aluehallintovirastolle vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä.

Ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä, terveyshaittoja ehkäisevää ja yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista. Valvonnan on ehkäistävä terveysvaaroja ja suojattava kuluttajia taloudellisilta tappioilta.

Valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajalle maksullista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ilmoitettavien toimintojen valvonnasta peritään jatkossa kunnan määrittelemien valvontamaksujen lisäksi uusi valvonnan perusmaksu, jonka suuruus on 150 euroa vuodessa. Pienimuotoisilta toimijoilta, joille vuosittainen valvonnan perusmaksu on kohtuuton suhteessa heidän toiminnastaan syntyvään valvonta- ja ohjaustarpeeseen, ei peritä valvonnan perusmaksua.

Kunta tai yhteistoiminta-alue perii suunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä tutkimuksista kulloinkin voimassa olevan taksan mukaisen maksun. Valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien ja tarkastuksiin keskimäärin käytettävän ajan perusteella. Siilinjärven ympäristöterveydenhuollon taksassa valvontakohteet ovat jaettu maksuluokkiin, joiden perusteella maksut pääsääntöisesti peritään. Valtio korvaa kunnan valvontaviranomaiselle aiheutuneet kustannukset sellaisista keskusvirastojen kuntien toimeen pantaviksi esittämistä tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka laissa säädetään ao. viraston tehtäviksi.

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnan osalta lääkelaissa viitataan tupakkalakiin (549/2016). Vaikka voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vaatimusta nikotiinivalmisteiden valvonnan sisällyttämisestä kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan, on ko. valmisteita koskeva osio sisällytetty tähän suunnitelmaan.

Tässä valvontasuunnitelmassa esitetään vuoden 2023 tarkastusmäärät, tarkastustiheydet ja yksikössä toteutettavat projektit eri valvontalajeissa (liite).

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut on viiden kunnan muodostama ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Siilinjärvi hoitaa ympäristöterveydenhuollon Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen alueella yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Siilinjärvi on tehnyt sopimuksen myös Kuopion kaupungin eläinlääkintähuollon tehtävien hoitamisesta.

Toiminta-alue on laaja ja välimatkat valvontakohteisiin voivat olla pitkiä. Alueella on noin 230 säännöllisen elintarvikevalvonnan kohdetta, noin 250 terveydensuojeluvalvonnan kohdetta, joista noin 60 on talousvesikohteita. Alkutuotannon kohteita on noin 340 näistä noin puolet kuuluu säännöllisen alkutuotannon valvonnan piiriin.

Vuoden 2023 alussa toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia SOTE palveluiden siirryessä uudelle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Yhteistoiminta-alueella tämä edellyttää epidemiatyöryhmien uudelleenorganisointumista.

Toimivalta

Ympäristöterveydenhuollon viranomainen on ympäristöterveyslautakunta, jossa on yksi jäsen jokaisesta sopimuskunnasta. Ympäristöterveyslautakunnan kokouksissa on läs-

näolo- ja puheoikeus myös sopijakuntien kunnan- ja kaupunginjohtajilla tai heidän valtuuttamilla henkilöillä. Kuopion kaupungin edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus niissä kokouksissa, joissa käsitellään Kuopiota koskevia asioita.

Toimivaltaa määrittävät lainsäädännön lisäksi Siilinjärven kunnan hallintosääntö sekä ympäristöterveyslautakunnan johtosääntö. Ympäristöterveyslautakunnan johtosäännön 5 §:n mukaan ympäristöterveyslautakunta hoitaa Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen kuntien ympäristöterveydenhuollon viranomaiselle määrätty tehtävät sekä lääkelaissa kunnalle määrätty nikotiinivalmisteiden myyntiä ja valvontaa koskevat tehtävät. Ympäristöterveyslautakunta on delegoinut toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille (Siilinjärven kunta, ympäristöterveyslautakunta, toimivallan siirtäminen viranhaltijoille 1.1.2022 alkaen, 14.12.2021, 14 §).

Käytettävissä olevat resurssit

Lautakunnan alaiset virat ja toimet sekä niiden hoitajat ja pääasialliset tehtävät on esitetty seuraavassa taulukossa. Viranhaltijoilla on erityislainsäädännön edellyttämä pätevyys.

 Siilinjärven Ympäristöterveyspalvelut YKSIKÖN RESURSSIEN JAKAUTUMINEN VUONNA 2023							
Valvontalaji	Elintarvike	Terveyden-suojelu	Tupakka/nikotiini	Eläinlääkintä-huolto	Hallinto	Toimisto+avustaja	Yhteensä
säännöllinen valvonta	1,3	1,5	0,15				2,95
muut tehtävät	0,75	2,45	0,05	16,2	1,2	4	24,65
yht.	2,05	3,95	0,2	16,2	1,2	4	27,6

Vuodelle 2023 on YT-alueelle suunniteltu 200 elintarvikevalvonnan (25 laitos, 142 muu huoneisto, 33 alkutuotanto) ja 115 terveydensuojelun valvonnan (65 TeSu, 17 uima- ja allasvesi, 28 talousvesi) ja 23 tupakkalain säännöllisen valvonnan tarkastusta. Lisäksi Kuopiolle myydään 40 elintarvikevalvonnan säännöllisen valvonnan tarkastusta (4 laitos, 36 alkutuotanto). Elintarvikevalvonnassa tämä tarkoittaa 117 tarkastusta / htv. Tämä on hyvä tulos Ruokaviraston tavoitteeseen verrattuna huomioiden vielä alueen tarkastuskohteiden pitkät etäisyydet.

Virka/ tehtävä	Viranhaltija ja toimipiste		Tehtävät
Kunnaneläinlääkärit + avustaja	Ida Hirsjärvi, Lapinlahti, p. 044 740 1449 Martta Haukipuro, Siilinjärvi, p. 044 740 1451 Mira Holopainen, Nilsia p. 044 740 1453 Sistinja Hanhisalo, Nilsia p. 044 740 1461 Anne Huttunen, Nilsia, p. 044 740 1452 Mia Koivisto, Nilsia, p. 044 740 1454 Joni Pulliainen, Kaavi, p. 044 740 1459 Reeta Vainio, Siilinjärvi, p. 044 740 1426 Olga Eronen, Juankoski, p. 044 740 1445 Katja Dzhaman, Lapinlahti, p. 044 740 1448 Avoin virka, varahenkilö p. 044 740 1429 Krisse Koikkalainen, Siilinjärvi, p. 044 740 1428 Tiina Anttila, Tuusniemi, p. 044 740 1447 Antti Vartia, Kuopio, p. 044 740 1455 Anneli Laine, Koillis-Savo, p. 044 740 1450 vastaanottoavustaja Minna-Kaisa Tarjakoski, Siilinjärvi, p. 044 740 1460 vastaanottoavustaja Laura Niskanen vastaanottoavustaja Anni Koponen		Peruseläinlääkäripalvelut
Valvonta- taeläin- lääkärit	Karoliina Eskelinen p. 044 740 1480 Laura Rytönen p. 044 740 1456 Petra Lihtamo p. 044 740 1499	eläinsuojeluvalvonta eläintautivalvonta elintarvikevalvonta (maidontuotantotilat)	
Vas- taava eläinlää- käri	Joni Pulliainen puh. 044 740 1423	eläinlääkintähuollon suunnittelu ja järjestäminen elintarvikevalvonta (laitosvalvonta) lautakunnan pöytäkirjanpitäjä	
Virka / toimi	Viran/toimenhaltija	Tehtävät	
Ter- veys- tarkas- tajat	Anni Aallosvirta puh. 044 740 1427	terveydensuojelun valvonta	
	Tiina Aarni puh. 044 7401464	terveydensuojelun valvonta	

	Antti Hartikainen p. 044 740 1434	terveydensuojelun valvonta elintarvikevalvonta
	Sirpa Hakkarainen p. 044 740 1458	talousveden valvonta
	Mari Oikarinen puh. 044 740 1468	talous- ja uimaveden valvonta
	Ritva Savolainen puh. 044 740 1424	elintarvikevalvonta
Hallinto- sihteeri	Katja Närhi puh. 044 740 1425	Toimistotyöt
Ympä- ristöter- veysjoh- taja	Kaisa Hartikainen puh. 044 7401 435	ympäristöterveysjohtaja, tulosalueen johtaminen, lautakunnan esittelijä

Kaikki terveystarkastajat hoitavat lisäksi tupakkavalvontaa. Elintarvikevalvontaa hoitavat terveystarkastajat tekevät nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin valvontaa.

Vuonna 2022 täytettiin pitkään täyttämättä ollut terveystarkastajan virka, jolla terveysvalvonnan resursseja on saatu parannettua.

Harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Ympäristöterveyspalveluiden kesätyöntekijät ja harjoittelijat tekevät mm. näytteenottoa, projektitoita ja yksinkertaisimpia tarkastuksia vakinaisten viranhaltijoiden valvonnassa.

Valtakunnalliset valvontaohjelmat

Keskushallintoviranomaiset, Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ovat laatineet yhteisen valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman 2020-2024. Valvontaohjelmassa määritellään ympäristöterveydenhuollon yleiset ja yhteiset periaatteet ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä tarkoitettujen valvontaviranomaisten suorittamalle valvonnalle. Sen liitteenä esitetään ympäristöterveydenhuollon toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontaohjelmat ja kyseisen toimialan valvonnan erityispiirteet.

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman tulee lainsäädännön ja valvontaohjelmien mukaan sisältää vähintään:

tarkastusten sisältö;

- valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien tarkastustiheys;

- tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika;
- kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen; sekä
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
- hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Lisäksi valtakunnallisen valvontaohjelman yhteisen osan mukaan kunnan valvontasuunnitelmassa on todettava

- ympäristöterveydenhuollon käytettävissä olevat voimavarat
- riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontakohteiden valvontatarpeen määrittely
- valvonnan painopisteet

Kunnan valvontasuunnitelmaan suositellaan myös kirjattavaksi:

- henkilöstön pätevyyden ylläpidon periaatteet
- koulutussuunnitelma
- tarkastussuunnitelma
- näytteenottosuunnitelma
- viestintäsuunnitelma
- erityistilannesuunnitelma
- valvontaviranomaisen käytössä oleva kohderekisteri ja arvio kehittämiskulusta

Valvontasuunnitelma tulee laatia riskiperusteisen valvontatarpeen, ei pelkästään olemassa olevien resurssien, mukaiseksi. Lisäksi valvontasuunnitelmassa tulee varata aikaisempien valvontakokemusten perusteella resursseja myös suunnitelman ulkopuolisten tehtävien hoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi epäilyyn perustuva valvonta, lausunton antaminen, erityistilanteiden hoitaminen, sidosryhmäyhteistyö sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Näihin käytettävää työaika on arvioitu valvonnan resurssit taulukossa.

2. VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA

2.1. Valvonnan toteuttaminen

Valvontakohteet

Yhteistoiminta-alueella sijaitsevat ympäristöterveydenhuollon valvontakohteet kirjataan VATI -nimiseen valvontatietojärjestelmään. Ohjelmaan on syötetty ja syötetään kaikkien yhteistoiminta-alueen kuntien osalta valvottavien toiminnanharjoittajien (toimijoiden) ja toimipaikkojen tiedot sekä mm. toimipaikkoja koskevat tarkastuspöytäkirjat ja viranomaisnäytteiden näytetiedot tutkimustuloksineen. Vuoden 2020 lopussa on otettu käyttöön ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu – Ilppa. Ilpassa toiminnanharjoittaja voi ilmoittaa elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisen toiminnan aloittamisesta, olennaisesta muuttumisesta ja lopettamisesta. Tupakan vähittäismyyntiluvat luetteloidaan myös Valviran erillisessä rekisterissä.

Hyväksytyjen ja ilmoitettavien valvontakohteiden asiakirjat ovat tietojärjestelmässä. Lisäksi kohteiden asiakirjojen paperiversiot ovat asianomaisen tarkastajan toimistossa.

Tietoa mahdollisista uusista valvontakohteista, joista toiminnanharjoittaja ei ole ollut yhteydessä, saadaan mm. kuntien rakennusvalvontaviranomaisilta sekä seuraamalla paikallislehtiä (Savon Sanomat, Koillis-Savo, Matti ja Liisa ja Uutis-Jousi). Käytettävissä on myös toimialakohtainen yritysluettelo.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen toimesta säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin tai tuotteisiin. Asiakirjatarkastus voidaan tehdä myös sähköisten tallenteiden perusteella ja muualla kuin valvontaan kuuluvassa kohteessa, esim. tarkastajan toimistolla. Mikäli valvonnan kohde toimii kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa, terveydensuojeluvalvontaa tehdään asiakirjatarkastuksina. Elintarvikelain mukaisia tarkastuksia voidaan tehdä myös kotona sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin. Tarkastus tehdään joko ennalta ilmoittamatta tai sopimalla tarkastusaika. Tarkastuksesta ilmoittaminen ei saa vaarantaa tarkastuksen tarkoituksen toteutumista.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Yhden kohteen kuuluessa useamman lain perusteella valvottavaksi, koko valvontaa pyritään suorittamaan samalla valvontakäynnillä, mikäli se on ajankäytön puolesta mahdollista, ja mikäli sama tarkastaja suorittaa valvonnan kaikkien osa-alueiden osalta.

Riskinarvioinnin toteuttaminen

Valvontakohteiden valvonnan tarvetta on arvioitu riskinarvioinnin perusteella. Suunnitelmallisen valvonnan kohteiden tarkastustiheys noudattaa valtakunnallisen ohjelman tiheyttä, johon tehdään muutoksia tarvittaessa riskinarviointiin perustuen. Riskinarviointi tehdään keskusviranomaisen ohjeiden mukaisesti.

Valvontaa kohdistetaan erityisesti sitä eniten vaativiin kohteisiin riskinarvioinnin mukaisesti. Näin ollen esimerkiksi hyvin toimiva omavalvonta tai vastaava muu kohteessa tehtävä sisäinen valvonta, laadunvalvonta tai käyttötarkkailu ja hyvä hygieniatuntemus pienentävät riskiä ja tätä kautta suunnitelmallisten tarkastusten tiheyttä. Toisaalta todetut ongelmat toiminnassa tai rakenteissa, toimijan laiminlyönnit, piittaamattomuus tai toistuvat toimintaa koskevat aiheelliset valitukset ovat peruste nostaa tarkastustiheyttä.

Liitteessä on valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet ja tehtävien tarkastusten määrä sekä keskimääräinen tarkastusaika vuodelle 2023. Lisäksi ympäristöterveyspalveluissa on kohdekohtainen tarkastustiheydet ja -ajat sisältävä valvontakohdeluettelo, johon on alustavasti suunniteltu tarkastukset vuodelle 2023. Joitakin kohdetyyppejä, jotka vaativat erityisperehtymistä, ja joita on toiminta-alueella lukumääräisesti vähän, on keskitetty yhdelle tarkastajista.

Tarkastusten sisällön suunnittelussa hyödynnetään keskusvirastojen ohjeistusta.

Tarkastuksista laaditaan viipymättä tarkastuksen jälkeen (hallintolaki 39 §) tarkastuskertomus, joka toimitetaan tarkastuskohteeseen ja mahdollisille muille asianosaisille. Tarkastuskertomus voidaan tarvittaessa lähettää tiedoksi myös muille viranomaisistoille.

Hallinnolliset pakkokeinot

Jos tarkastuksessa on havaittu seikkoja, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia, viranomaisen antaa toimijalle ohjeita ja kehotuksia epäkohtien poistamiseksi. Kehotukset kirjataan tarkastuspöytäkirjaan ja niille pääsääntöisesti annetaan määräaika. Tarkastukset sisältävät yleensä myös aiemmin todettujen epäkohtien korjaamisen seuranta. Valvoja voi tarvittaessa sopia toimijan kanssa neuvottelutilaisuuksista, jotka voidaan sopia pidettäväksi tarkastuskäynnin yhteydessä tai erikseen. Neuvotteluista laaditaan muistio. Tarvittaessa viranomaisen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi.

Hallinnollisilla pakkokeinoilla tarkoitetaan lainsäädännössä olevia erityisiä säännöksiä, joiden nojalla toimivaltainen viranomaisen voi antaa asianosaiselle tarvittavia määräyksiä, kieltoja tai ryhtyä muihin säädettyihin toimenpiteisiin lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. Hallinnollisia pakkokeinoja toteutetaan Ruokaviraston ohjeiden ja lainsäädännön mukaisesti.

Valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito kokonaisuudessaan sisältää huoneistohyväksyntään ja ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuskertomukset, neuvotteluista pidettävät muistiot, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muista toimenpiteistään kirjaamat asiat.

Muu valvontatyö

Valvontaan kuuluu suunniteltujen tarkastusten lisäksi hyvin paljon muutakin, joka tosiasiallisesti vie enemmän aikaa kuin säännöllinen, suunniteltu valvonta. Tämä muu valvontaviranomaisen työ pitää sisällään mm. lausuntojen antamisen, sidosryhmäyhteistyön, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyn, valitusten käsittelyn, erityistilanteiden selvittämisen, muun hallinnollisen työn ja kouluttautumisen sekä lainsäädäntöön ja ohjeisiin perehtymisen.

Valvonnasta perittävät maksut

Säännöllisen valvonnan tarkastukset sekä kehotusten ja määräysten valvomiseksi tehtävät tarkastukset ovat maksullisia ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän maksutaksan mukaisesti.

Valvontatoimenpiteistä peritään Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden maksutaksan mukainen maksu. Maksutaksa tarkastetaan aina tarpeen mukaan, nyt käytössä oleva maksutaksa on hyväksytty ympäristöterveyslautakunnassa 14.12.2021.

Taloutta seurataan kuukausittain Siilinjärven kunnan ohjeistuksen mukaisesti ja ympäristöterveyslautakunnalle talouden toetumaa raportoidaan neljännesvuosittain. Valvontalajeittain kertyvät tarkastusmaksut esitetään vuosittain valvontasuunnitelman toteutuman yhteydessä. Valvonnasta perittävät maksut kohdennetaan terveysvalvonnan käyttöön.

2.2. Toiminnan kehittäminen

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut laatii vuosittain kaikki valvonnan eri osa-alueet kattavan valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelman laaditaan valtakunnallisten ohjeiden perusteella ja paikallinen valtakunnallisten ohjeiden mukaan laadittu riskinarviointi huomioiden.

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut on ottanut käytössä Envirovetin LaatuNet -laadunhallintajärjestelmä vuoden 2022 vaihteessa. Järjestelmä on suunniteltu kuntien valvontayksiköiden käyttöön. Aikaisemmin toimintatavat ja työprosessit on kuvattu Siilinjärven kunnan toiminnanohjausjärjestelmään EAMS:iin. Jatkossa ollaan siirtymässä LaatuNet-järjestelmää ja sinne tallennetaan vuoden 2023 aikana kaikki laadunhallinnan dokumentit.

Yksikön toiminnan kehittämisessä huomioidaan ulkoisissa AVI:n ja Ruokaviraston auditoinneissa, mahdollisissa kanteluratkaisuisissa sekä LaatuNet interkalibrointien arvioinneissa esille tulleet kehittämiskohteet. Vuoden 2022 aikana ensimmäinen yksikön työntekijä on suorittanut Envirovetin sisäisen auditoijan koulutusta ja sisäiset auditoinnit on tarkoitus käynnistää vuonna 2023.

Vuoden aikana toteutunutta valvontaa verrataan valvontasuunnitelmaan vuosittain sekä toimintavuoden kuluessa. Ajantasaista tietoa valvonnan toteutumisesta ja vaikuttavuudesta saadaan valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän VATI:n raporteilta, joita ympäristöterveysjohtaja seuraa säännöllisesti kuukausittain tehtävän VATI laskutuksen yhteydessä. Valvonnan toteumaa käydään läpi terveysvalvonnan kuukausipalaverissa ja korjaavia toimenpiteitä pyritään tekemään tarpeen vaatiessa jo kesken toimintavuotta.

Valvonnan toteuma raportoidaan ympäristöterveyslautakunnalle ja AVI:lle valtakunnallisen VYHA järjestelmän kautta aina seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Valvonnan toteumassa arvioidaan myös keskeiset syyt, mikäli valvonta ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti ja pyritään tarvittaessa varaamaan riittävät resurssit tavoitteen saavuttamiseksi jatkossa.

2.3. Varautuminen

Ympäristöterveyspalveluilla on **erillinen valmiussuunnitelma**, jossa ohjeistetaan toiminta alueellamme mahdollisesti esiintyvissä ympäristöterveydenhuollon häiriö- ja eri-

tyistilanteissa. Valmiussuunnitelmaa on päivitetty vuoden 2022 aikana ja yhteensovitettu yta-alueen kuntien kanssa. Talousveden häiriötilannesuunnitelma on laadittu valmiussuunnitelman liitteeksi elokuussa 2017, se pyritään päivittämään vuoden 2023 aikana.

Yhteistyötä varautumisen osalta tehdään laajasti eri sidosryhmien kanssa. Ympäristöterveysjohtaja jatkaa yhteistyötä Hyvinvointialueiden valmistelussa Toimintaympäristö ja sen turvallisuus – jaostoon vuoden 2022 aikana. Ympäristöterveysjohtaja kuuluu Pohjois-Savon ympäristöterveydenhuollon edustajana Valmiustoimikuntaan sekä kuntien yhteistyöryhmään.

Valmiussuunnitelmassa esitetään tarkemmin toimintaohjeet kussakin tilanteessa:

- Laaja elintarviketurvallisuuden häiriö / ruokamyrkytykset ja muut ravintoon liittyvät erityistilanteet
- vakava toimintahäiriö tai talousveden käyttökeltomuus laajalla alueella / vesiepidemiat ja muut veteen liittyvät erityistilanteet.
- Vakava eläin- tai kasvitautiepidemia, zoonoosit
- Kemikaalionnettomuuteen varautuminen
- Maa- ja vesialueiden pilaantuminen käyttökeltomaksi
- Radioaktiivinen laskeuma
- Energiaverkon suurhäiriö tai sähkösaantihäiriö

Ympäristöterveyspalvelut harjoittelee valmiutta erilaisiin häiriötilanteisiin sekä itse että muiden tahojen järjestämässä valmiusharjoituksissa vuosittain. Valmiussuunnitelma päivitetään tarvittaessa tai vähintään vuosittain.

2.4. Viestintä

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Ympäristöterveyspalvelut pyrkii avoimeen ja kohdennettuun viestintään. Ympäristöterveyspalvelut tiedottaa valvontatoiminnastaan sekä ohjaa ja neuvoo paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamisessa sekä elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden turvaamisessa. Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu, kohderyhmien opastus ja kouluttaminen sekä tiedottaminen eri keinoin ja eri tilanteissa.

Valvontayksikössä pidetään yhteisiä ns. tarkastajapalavereita noin kerran kuussa, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja kehitetään yhteisiä valvontakäytäntöjä. Valvontayksikön sisäistä viestintää/keskustelua käydään sähköpostein ja keskusteluin päivittäin. Koko ympäristöterveydenhuollon yhteisiä palavereita pidetään tarvittaessa, kaksi - kolme kertaa vuodessa. Työtä tehdään hybridimallilla ja yhteisiä palavereita pidetään sekä livenä että etäyhteydellä.

Ympäristöterveyspalvelut julkaisevat Siilinjärven kunnan Facebook -sivuilla tarvittaessa oman toimialansa tiedotteita.

Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden viestinnästä vastaavat ympäristöterveysjohtaja ja vastaava eläinlääkäri kumpikin omien toimialueidensa osalta. Tarvittaessa kommentteja voidaan pyytää myös siltä henkilöltä, jonka vahvinta osaamisaluetta kulloinkin kyseessä oleva tapaus vaatii. Viestintää tehdään Siilinjärven kunnan viestintäohjeen mukaisesti ja tarvittaessa apuna voidaan käyttää myös Siilinjärven kunnan viestintäasian tuntijaa.

Terveysvalvonnalla on toimipiste Lentokapteenissa Toivalassa (Kapteeninväylä 5). Asiakaspalvelua hoitaa koko terveystalouden henkilöstö. Toimistolla ei ole erillistä päivystysaikaa, mutta viranhaltijat ovat sovittaessa virka-aikana asiakkaiden tavoitettavissa paikanpäällä. Asiakastapaamisia voidaan tarvittaessa järjestää myös etäyhteyksin. Tarkastuskäyntien ja muiden asiakastapaamisten aikana ei kuitenkaan hoideta muita asioita. Tapaamiset järjestetään molempien osapuolten kannalta ensimmäisenä sopivana ajankohtana. Asiakaspalautteeseen reagoidaan mahdollisimman pian, ja asiaa käsitellään tarvittaessa viranhaltijoiden kesken.

Yleisestä, koko valvontayksikköä koskevasta tiedottamisesta vastaa ympäristöterveysjohtaja ja eläinlääkintähuollon osalta vastaava eläinlääkäri.

Ympäristöterveyspalveluiden internet-sivuilla (www.siilinjarvi.fi) Siilinjärven kunnan alla tarkastellaan ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueita ja valvonnan järjestelyitä. Sivusto on rakennettu siten, että se palvelee sekä kuntalaisia että toiminnanharjoittajia. Sopimuskuntien internet-sivuilta on linkki ympäristöterveyspalveluiden sivuille. Ympäristöterveyspalveluiden Facebook-sivuilla tiedotetaan mm. ajankohtaisista ympäristöterveydenhuollon asioista.

Projektien tuloksista tiedotetaan ensisijaisesti yhteistyössä paikallislehtien kanssa.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa apuna käytetään VATI-ohjelmasta saatavia listauksia ja Siilinjärven kunnan kohteiden osalta kunnan tietoverkkoa. Tiedottamisessa käytetään tilanteesta riippuen sähköpostia, kirjettä, puhelinta tai käymällä paikan päällä. Kii-reellisissä tuotteiden takaisinvetotilanteissa tiedottamiseen käytetään lähinnä puhelinta.

Erityistilanteiden tiedottamisen ohjeet on annettu Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden erillisessä valmiussuunnitelmassa.

Kohderyhmien opastus ja kouluttaminen

Toiminnanharjoittajia opastetaan pääasiassa tarkastuskäyntien yhteydessä. Tarpeen ja resurssien mukaan toiminnanharjoittajille ja/tai kuluttajille pidetään tiedotus-, koulutus- ja keskustelutilaisuuksia heille kohdennetuista aiheista.

Kuntalaisille ja toimijoille suunnattua ohjeistusmateriaalia julkaistaan tarpeen mukaan myös Siilinjärven kunnan internetsivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Materiaali voi olla mm. vastauksia akuntalaisten usein esittämiin kysymyksiin ympäristöterveyspalveluiden toimialaan liittyen tai ohjevideoita esim. haittaeläintorjuntaa tai kotivaraan liittyen.

Yhteistyö

Ympäristöterveyspalvelut tekevät laajasti poikkihallinnollista yhteistyötä mm. rakennusvalvonnan, sosiaali- ja terveyspalveluiden, ympäristönsuojelun, kaavoituksen, pelastuslaitoksen, poliisin, aluehallinnon että keskusvirastojen kanssa.

Ympäristöterveyspalveluiden edustus on maakunnallisessa varautumisen työssä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Yhteistyö jatkuu myös SOTE ja PELA toimialueiden siirtyessä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 2023.

Yhteistyömuotoja on monia mm. yhteiset projektit, työryhmät, ohjausryhmät sekä keskustelu eri osapuolten välillä. Yhteistyön monet muodot mahdollistavat parhaan lopputuloksen ihmiselle terveellisen ja turvallisen ympäristön aikaansaamiseksi.

2.5. Henkilöstön koulutus ja kehittäminen

Ympäristöterveydenhuollon kaikki tehtävät ovat lakisääteisiä. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstön koulutusten osallistumismaksuihin on vuonna 2023 varattu yhteensä 7500 €. Henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan keskusvirastojen järjestämiin koulutustilaisuuksiin ja aluehallintoviraston järjestämiin työkokouksiin. Viranhaltijat haakeutuvat erityisesti oman erikoistumisalansa koulutuksiin. Koulutuksessa olleet henkilöt ovat velvollisia pitämään koulutuspalautteen tulosalueen muille työntekijöille, jolloin koulutuksesta saadaan suurin mahdollinen hyöty. Koulutussuunnitelma on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1 Koulutussuunnitelma vuodelle 2023

Koulutuspäivien nimi	Järjestäjä	Osallistujat
Elintarvikevalvonnan valtakunnalliset koulutuspäivät	Ruokavirasto	1 - 2
Ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset koulutuspäivät	STM, MMM, YTT ry	1 - 2
Ympäristöterveydenhuollon alueelliset koulutuspäivät	Ruokavirasto, MMM, STM, Valvira, AVI	1 - 2
Valtakunnalliset ympäristöterveyspäivät	THL ja YTT ry	2 - 3
Sisäilmapaja	Sisäilmayhdistys	1 - 2
Sisäilmastoseminaari	Sisäilmayhdistys	tarpeen mukaan
Eläinlääkäripäivät	Eläinlääkäriliitto	tarpeen mukaan
Tuotanto- ja kunnaneläinlääkäripäivät	Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, kunnaneläinlääkäriliitto	tarpeen mukaan
Työnohjaus - ja koulutustilaisuudet -sisäilmaklinikat -elintarvikepuolen koulutukset	AVI Itä-Suomi/Ruokavirasto/Valvira	tarpeen mukaan

-KEL/VEL työkokoukset -uusi lainsäädäntö		
Muut koulutustilaisuudet	mm. Siilinjärven kunnan sisäiset henkilöstökoulutukset, mm työhyvinvointiin, asiakaspalvelutaitoihin, ensiaputaitoihin, tietokoneohjelmiin ja tietoturvaan liittyen	tarpeen ja resurssien mukaan

Koulutustavoite on 8 päivää vuodessa henkilöä kohden. Koulutukset anotaan Siilinjärven kunnan henkilöstöhallintaohjelman kautta ja sieltä voi seurata toteutuneita koulutuksia niin henkilö kuin koko työyksikönkin tasolla. Kunkin henkilön koulutustarve käydään vuosittain läpi kehityskeskustelun yhteydessä ja sen toteutumista arvioidaan seuraavassa kehityskeskustelussa. Toteutuneet koulutuspäivät koko henkilöstön osalta raportoidaan vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä ympäristöterveyslautakunnalle ja VYHA.n kautta aluehallintovirastolle.

Henkilöstön perehdyttäminen toteutetaan Siilinjärven kunnan perehdytysohjeen ja Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden omien toimia-ala kohtaisten perehdytysohjeiden mukaisesti. Kunnan ohjeet löytyvät Siilinjärven kunnan Intranetistä ja toimialueen omat ohjeet LaatuNetistä. Lisäksi osaamista pyritään siirtämään uudelle työntekijälle siten, että hän tekee alkuun tarkastuksia yhdessä kokeneemman terveystarkastajan kanssa.

3. ELINTARVIKEVALVONTA

Katso liite A kohta 1

Valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma

Elintarvikevalvontaohjelma sisältyy VASUn (elintarvikevalvontaketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma) osaan 1 virallinen valvonta Suomessa ja sen strategiset tavoitteet, osaan 2 valvonnan painopisteet ja osaan 3 elintarviketurvallisuus, rehut ja luonnonmukainen tuotanto.

Elintarviketurvallisuuden toimenpiteet kunnissa vuonna 2023:

Kehittämis- teema	Painopiste	2023	Ympäristöterveys- palveluiden osallis- tuminen 2023
<p>Tiedolla johtaminen ja digitaalisuus</p>	<p>Valvonnan tulokset ohjaamaan valvontaa</p> <p>Jatkuu vuodelta 2020: Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3) Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2) Markkinointi (Oiva-rivi 13.3) Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkitöjen valvontaprojektin valvontaprojekti (Oiva-rivit 13.1 ja 13.2)</p> <p>Jatkuu vuodesta 2022: Lämpötilahallinta (Oiva-asiakokonaisuus 6 "Elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta", jonka riiveille siirretään lämpötilahallintaan liittyvät asiat myös muiden asiakokonaisuuksien alta) Jäljitettävyys (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9) Takaisinvedot (Oiva-rivi 16.6)</p>	<p>Painopisteiden 1-2 yhteenveto</p> <p>Painopisteiden 5. - 6.toteutus</p> <p>Kunta toteuttaa painotettua valvontaa</p>	<p>Kyllä</p>
	<p>Valvojan työkalupakki Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.</p> <p>Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen käyttäminen, tiedon löytäminen ja hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja velvollisuudet.</p> <p>Työkalupakkiin lisätään osa-alueita tarpeen mukaan ja eri vuosina painotetaan ja kehitetään eri asioita.</p>	<p>Kunnat osallistuvat koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään.</p>	<p>Kyllä</p>

	Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne lakisääteisesti ja Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan kuuluvat. Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle	Kunnat jatkavat selvitystyötä, kuu-luko toimijan olla elintarvikevalvonnan piirissä	Kyllä
	Sähköisen asioinnin kehittäminen 1.Luonnonmukainen tuotanto: Sähköinen asiakaspalvelu 2020–2022 2.Rehuvalvonta 2021-2024: Qlik (Erakko-Elmo) kehittäminen raportoinnin tarpeisiin, sähköisen asioinnin laajentaminen 3.Elintarvikevalvonta: VATIn jatkuva kehittäminen 4.Alkoholivalvonta: Alkoholielinkeinorekisterin uudistaminen	Kunnat osallistuvat kehittämiseen soveltuvin osin	Mahdollisuuksien mukaan
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä	Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	Kunnat osallistuvat suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin	Mahdollisuuksien mukaan
	Kehitetään valmiutta torjua ja valvoa luomuun liittyviä petoksia 2020-2023	Kunnat toteuttavat painotettua valvontaa	Mahdollisuuksien mukaan
Valmius ja kriisinhallinta	Pandemiavalmiuden kehittäminen -koronapandemian opit ympäristöterveydenhuollossa	Kunnat ottavat käyttöön sovitut toimintatavat	Kyllä

*) Elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelmaan ja kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelmaan osallistutaan, mikäli Ruokavirastolta tulee näytteenottopyyntö.

Elintarvikevalvonnan riskiperusteisuus

Eviran ohjeen 16044 elintarvikehuoneiston riskiperusteisesta valvonnasta mukaan elintarvikevalvonnan valvontakohteeseen kohdistettujen valvontatoimien määrän tulee perustua toiminnan riskien tunnistamiseen. Kun arvioidaan kohteen valvontatarvetta, tulee ottaa huomioon myös se, miten toimija on aiemmin noudattanut lainsäädäntöä ja

muita toimintaansa koskevia määräyksiä ja sääntöjä sekä miten toimija on omavalvonnallaan onnistunut hallitsemaan toiminnan riskejä.

Toiminnan luonteen ja laajuuden kautta arvioidaan elintarvikehuoneiston kokonaisriskiä. Vaaran suuruuteen ja myös toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus (kuinka suuren asiakasryhmän toiminta tavoittaa). Suuren riskin elintarvike tai toiminta aiheuttaa suuren riskin kuluttajalle, mikäli elintarvikkeessa itsessään tai käsittelyssä on puutteita. Yhteiskunnallisesta ja kansanterveydellisestä näkökulmasta ja valvontaresurssien käyttöä ajatellen kokonaisriski on kuitenkin pienelle kuluttajajoukolla pienempi kuin suurelle kuluttajajoukolla, vaikka yksittäisen kuluttajan näkökulmasta riski onkin yhtä suuri. Tästä syystä kokonaisriskiä arvioitaessa täytyy toiminta suhteuttaa oikeaan kokoluokkaan ottaen tarvittaessa huomioon myös kohderyhmä (herkät kuluttajaryhmät). Lisäksi on huomioitava, että vaarojen toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa suuresti yksittäisen elintarvikehuoneiston oma toiminta, mikä selviää elintarvikehuoneiston valvontahistoriaa tarkastelemalla.

Ruokaviraston ohjeessa 10503/3 Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen annetaan toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuvat ohjeelliset vuosittaiset tarkastustiheydet rekisteröidyille elintarvikehuoneistoille, hyväksytyille elintarvikehuoneistoille ja kontaktimateriaalitoiminnalle sekä ohjeet valvontahistorian ja toiminnan kausiluonteisuuden huomioimiseksi valvontatarpeen määrittämisessä. Ohjeellinen tarkastustiheys on lähtökohtainen toiminnasta johtuva tarkastustiheys, joka on arvioitu siten, että toiminnassa on kaikki pääosin kunnossa. Mikäli toiminnassa havaitaan epäkohtia tai puutteita, kohteeseen tulee tehdä seurantatarkastuksia, jotka kasvattavat tarkastusten kokonaismäärää. Jos elintarvikehuoneisto on perustettu tiloihin, joita käytetään pysyväisluonteiseen asumiseen, näitä kotiin perustettuja elintarvikehuoneistoja valvontaan niiden toiminnan ja laajuuden mukaan (riskiluokitusohje).

Suurin osa valvontakohteista sijoittuu riskiluokkiin 2-4, joissa ohjeellinen tarkastusaika on 2-4 tuntia/tarkastus.

Riskiluokitustaulukoiden mukaista suunnitelmallista tarkastustiheyttä lasketaan 50 % silloin, kun taulukoiden antama suunnitelmallinen lähtökohtainen tarkastustiheys on kaksi tarkastusta vuodessa tai enemmän ja kuusi edellistä Oiva-raportin arviointitulosta on A (oivallinen). Mikäli suunnitelmallisia tarkastuksia on alle kaksi vuodessa, ei valvontahistoria vähennä tarkastusten määrää.

Osa elintarvikealan toiminnasta on käytännössä niin vähäriskistä, ettei säännöllisiin tarkastuskäynteihin ole tarpeellista käyttää valvontaresursseja (riskiluokka 0). Tällaiset elintarvikehuoneistot kirjataan ilmoitusvelvollisuuden perusteella valvontakohdetietojärjestelmään ja niihin tehdään ainoastaan aloittamisen yhteydessä tarkastus. Tällaisia ovat esim. pubit (juomatarjoilua, sipsejä, pähkinöitä) ja kuntosalit/optikkoliikkeet/kampanot (pienimuotoinen ravintolisien jne. myynti) sekä ruoka-aputoimijat (jaettavat elintarvikkeet helposti pilaantuvia tai ruuan valmistusta). Sen jälkeen tarkastus tehdään vain esim. ruokamyrkytysepäilyyn tai asiakasvalitukseen liittyen.

Elintarvikehuoneiston katsotaan olevan jatkuvasti toiminnassa, kun se on toiminnassa yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta kerrallaan. Kausiluontoisesti toimivat hyväksytyt elintarvikehuoneistot on tarkastettava ainakin kerran vuodessa ja rekisteröidyt elintarvikehuoneistot ainakin kerran kolmessa vuodessa.

Alkutuotannon valvontaa tehdään Ruokaviraston ohjeen Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi 10507/1 mukaisesti. Ohjeessa annetaan suosituksia elintarvikkeiden alkutuotannon riskien arvioimiseen ja tarkastustiheyksien määrittämiseen. Alkutuotannon valvontatietoja ei julkisteta. Alkutuotannon toimijat on kirjattu VATlin.

Elintarvikevalvontakohteet

Elintarvikevalvontakohteita ovat

- rekisteröimistä tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- pakkaus- ja muu kontaktimateriaalien valmistus ja jatkojalostus, maahantuonti, tukkujakelu ja markkinointi
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle
- alkutuotanto

Elintarvikevalvontasuunnitelmaan sisällytetään hyväksytyjen ja rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen toiminnan säännöllinen valvonta. Yhteistoiminta-alueella sijaitsevien elintarvikevalvonnan säännöllisen valvonnan kohteiden määrät toimintatyypeittäin ja kunnittain on esitetty liitteen kohdassa 1.

Elintarvikevalvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella

Valtakunnallisiin projekteihin osallistuminen on esitetty edellä kohdassa Elintarviketurvallisuuden toimenpiteet kunnissa 2023.

Lisäksi vuoden 2023 aikana on tarkoitus osallistua maakunnalliseen gluteiinittomien pitseriatuotteiden valvontaprojektiin.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Elintarvikealan toimijalla on ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määrystenmukaisuudesta. Omavalvonnan avulla toimija varmistaa, että elintarvikkeen turvallisuus ei vaarannu sinä aikana, kun elintarvike on toimijan vastuulla. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että omavalvonta toimii tehokkaasti, elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyyys ja muu määrystenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa ja että elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat sekä toiminta niissä täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Valvontakohteet on luokiteltu Ruokaviraston riskiluokitusohjeen mukaisesti.

Yhteistoiminta-alueella sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin tehdään tarkastuksia liitteen kohdassa 1 esitettyyn perustuen pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa. COVID-19 pandemian takia osa tarkastuksista on

sovittu ja tullaan sopimaan etukäteen. Kohteissa tehtävien tarkastusten lisäksi toimintaa valvotaan myös tarkastamalla kohteen asiakirjoja toimistotyönä. Joissain tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa myös muulloin, esimerkiksi aamulla ennen toiminnan aloittamista. Elintarvikehuoneiston toiminnan alkaessa, toiminnan olennaisesti muuttuessa tai toimijan vaihdoksen yhteydessä tehtävä ns. alkutarkastus tehdään pääsääntöisesti ennalta sovittuna aikana, koska tarkastus liittyy asioihin, joiden tarkastamisessa toimijan läsnäolo on suotavaa. Ns. alkutarkastus on säännöllisen valvonnan tarkastus.

Oiva-tarkastukset tehdään Ruokaviraston laatiman Oiva-arviointiohjeistuksen mukaisesti. Ohjeistus löytyy osoitteesta <http://www.oivahymy.fi/portal/fi/>. Oiva-arviointiohjeistuksen tavoitteena on yhtenäistää tarkastuskäytäntöjä koko Suomessa. Tarkastuksilla kiinnitetään huomiota erityisesti Oiva-järjestelmässä määritettyihin asioihin. Tarkastuksilla hyödynnetään Ruokaviraston laatimia ohjeita.

Tarkastuksesta toimija saa julkaistavan Oiva-raportin lisäksi tarkastuskertomuksen, jossa on yksityiskohtaisemmin kerrottu tarkastuksella tehdyt havainnot, annettu ohjeistus ja toimijalta edellytetyt toimenpiteet. Mikäli Oiva-tarkastuksella havaittu epäkohta heikentää elintarvikeeturvallisuutta tai johtaa kuluttajaa harhaan (C, korjattavaa arvosana), tarkastaja sopii yrittäjän kanssa määräajan, mihin mennessä epäkohdat tulee korjata. Jos epäkohdan korjaaminen vaatii ensin korjaussuunnitelman laatimisen, tarkastuksella sovitaan määräaika korjaussuunnitelman tekemiselle. Määräajan umpeuduttua valvontakohteeseen tehdään seurantatarkastus. Mikäli korjauskehotusta/kehoituksia ei noudateta, otetaan käyttöön hallinnolliset pakkokeinot. Mikäli Oiva-tarkastuksella havaittu epäkohta vaarantaa elintarvikeeturvallisuutta tai johtaa kuluttajaa oleellisesti harhaan (D, huono arvosana) tarkastaja edellyttää yrittäjältä välittömiä toimenpiteitä ja ottaa käyttöön hallinnolliset pakkokeinot.

Tarkastukset voivat sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia. Mikäli tarkastuksen yhteydessä havaitaan omavalvonnassa tai sen toteuttamisessa puutteita, valvontaviranomainen voi ottaa näytteitä omavalvontasuunnitelman toimivuuden valvomiseksi. Näytteenotto- ja analyysikustannukset laskutetaan toiminnanharjoittajalta.

Alkutuotannon tarkastukset tehdään Ruokaviraston Alkutuotannon elintarvikevalvonnan arviointiohjeiden mukaisesti <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/alkutuotanto/>

Valvontakohteiden rekisteröinti

Elintarvikelain mukaiset valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia.

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Hakemus käsitellään 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pidempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä ennen hyväksymispäätöksen antamista. Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, kun laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

Elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnankeskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Elintarvikehuoneistojen lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely ja niistä annettavat päätökset ja elintarviketoiminnan rekisteröinti vaativat myös työpanosta. Lisäksi kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen AVI:lle ja Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin.

Elintarvikevalvonnassa tehdään säännöllisen valvonnan valvontakohteisiin myös muita kuin säännöllisen valvonnan tarkastuksia, esim. asiakasyhteydenottojen ja ruokamyrkytysepäilyjen johdosta tehtävät tarkastukset. Myös hyväksymis- ja ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle jäävää elintarviketoimintaa, esim. vähäriskinen ja pienimuotoinen elintarvikkeiden valmistus, myynti ja tarjoilu muun elinkeinotoiminnan yhteydessä (esim. kesäteatterin tai marjatilan yhteydessä oleva kahvila) tai kyseessä ei ole elinkeinonharjoittaminen (esim. yhdistysten ja järjestöjen myyjäiset, ruoka-aputoiminta) tai yksityishenkilönä tapahtuva toiminta (esim. leivonnaisten myynti tai pop-up ravintolatoiminta), valvotaan tarvittaessa. Em. tarkastusten valvontatietoja ei julkaista Oiva-järjestelmässä, mutta kirjataan VATI -tietojärjestelmään.

Valvontayksikkö tarkastaa tarvittaessa myös muualla rekisteröityjä liikkuvia elintarvikehuoneistoja, jotka harjoittavat toimintaa valvontayksikön alueella.

Kunta huolehtii eläinperäisten elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelman kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelman mukaisista näytteenotoista AVIn ja Ruokaviraston määräysten mukaisesti.

4. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA

Katso liite A kohta 2

Terveysuojelulakiin on kirjattu tärkeänä periaatteena toiminnanharjoittajan omavalvonta. Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä.

Terveysuojelulain 13 §:ään on kirjattu kohteen ilmoitusmenettelystä. Ilmoitusvelvollisuuden piiristä eivät ole kohteet, jotka on koettu vähäriskisiksi, esimerkiksi kohteessa tapahtuvan oleskelun lyhytaikaisuuden perusteella.

Valvira on julkaissut kuntien terveydensuojeluviranomaisille ohjeen asunnon terveyshaitan selvittämiseksi (päivitetty 16.10.2020). Ohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa

asunnontarkastuskäytäntöjä niin, että tarkastusmenettelyt ovat lainsäädännön mukaisia, rakennusten terveyshaitat selvitetään tehokkaasti ja terveydensuojeluviranomaisen resurssit ovat riittävät laadukkaan valvonnan järjestämiseksi. Ohjeessa on tarkennettu asunnon terveyshaitta-asian vireille tuloa sekä linjattu asianosaisten läsnäolo-oikeutta asunnontarkastuksella. Koulujen ja päiväkotien valvonnan osalta Valvira on julkaissut ohjeen koulun ja päiväkodin olosuhdevalvontaan, terveyshaitan ennaltaehkäisemiseen sekä selvittämiseen. Valvonnassa käytetään Valviran ja valvontayksiköiden laatimia tarkastuslomakkeita.

Talousvesiasetuksen (1352/2015) muutoksessa määritetään vettä toimittavien laitosten riskinarvioinnin hyväksyminen. Talousvesiasetus päivittyy tammikuussa 2023 ja sen myötä kunnille tulee uusia velvoitteita talousvesivalvonnan suhteen. Asetusmuutos ja riskinarvioinnin hyväksyminen vaikuttavat mm. vettä toimittavien laitosten talousvedestä tehtäviin tutkimuksiin. Riskinarvioinnin hyväksyminen edellyttää valvontaviranomaiselta virallista, valituskelpoista päätöstä. Suurin osa riskinarvioinneista on jo tehty ja viimeiset päätökset riskinarvioinnin hyväksymiseksi pyritään tekemään vuoden 2023 aikana.

Näytteenottosuunnitelmien päivittäminen ja luominen VATI:iin tulee vaatimaan resursseja vuonna 2023.

Säteilylain (SäL 859/2018) mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousveden radioaktiivisuuden sekä asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisäilman radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista.

Valtakunnallinen ohjelma

Terveydensuojelulain vuosien 2020-2024 valvontaohjelman tavoitteina on omavalvonnan tukeminen sekä elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö.

Terveydensuojelulain mukaiset suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritetty valvontakohtetyypin riskinarvion mukainen yleinen tarkastustiheys. Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että terveyshaittaa mahdollisesti aiheuttavat tekijät havaitaan tarkastuksilla. Kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella valvontakohteen suunnitelmanmukaista tarkastustiheyttä voidaan tarvittaessa lisätä tai vähentää. Riskinarviointi perustuu toiminnasta ja tiloista mahdollisesti aiheutuviin terveyshaittoihin, toiminnan valvontahistoriaan sekä omavalvonnan toimivuuteen. Säännöllisen valvonnan vähimmäistarkastustiheys on 0,2 eli yksi tarkastus viiden vuoden välein.

Terveydensuojelulain valvontaohjelman mukaiset riskiluokat ja tarkastustiheydet ovat esitetty liitteen kohdassa 2.

Valvontakohteet

Terveydensuojelulain mukaisia valvontakohteita ovat terveydensuojelulain 13 §:n mukaiset ilmoitusvelvolliset kohteet ja terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen hyväksynnän

vaativat talousvettä toimittavat laitokset ja ilmoitusvelvolliset vedenjakelualueet. Suunnitelmallista valvontaa tehdään kohteisiin, joissa oleskelu on pitkäaikaista tai terveyshaitta on mahdollinen.

Terveydensuojelulain valvontakohteiden määrä kohdeluokittain on esitetty liitteen kohdassa 2.

Valvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella

Ympäristöterveyspalvelut huomioi ohjelmakauden painopistealueet terveydensuojeluvälvonnassaan. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teemana on yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteinä ovat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen sekä yhteistyö. Alla on esitetty terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet.

Terveydensuojelun painopisteet (2020 – 2024)
Omavalvonnan tukeminen
Toiminnanharjoittajien tukeminen riskin tunnistamisessa, josta voi aiheutua terveyshaittaa ja toiminnanharjoittajan omavalvonnan korostaminen säännöllisen valvonnan riskinarvioinnissa. Omavalvonnan tukeminen tarkastuskäynneillä tai esim. toiminnanharjoittajille lähetetyllä lyhyellä kyselyllä, jonka tuloksia voidaan hyödyntää mm. riskinarvioinnissa, toiminnanharjoittajille suunnatussa neuvonnassa ja ohjauksessa. Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja -hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja valvontatutkimusohjelman päivittäminen.
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö
Viranomaisyhteistyön merkitys elinympäristöterveyden edistämässä merkittäväksi osaksi kuntien strategiatyötä. Terveyshaittojen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy viranomaisten yhteistyönä Häiriötilanteisiin varautuminen ja suunnitelmien yhteensovittaminen sekä valmiusharjoitukset

Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennaltaehkäisemään ja vähentämään niitä. Tarkastusten yhteydessä toiminnanharjoittajaa pyydetään selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskienhallintakeinoja on otettu käyttöön.

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta. Valvontayksikkö osallistuu talousvettä toimittavien laitosten riskinarviointiryhmiin ja hyväksyy laitoksen riskinarvioinnin sen saatuaan.

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset

Terveydensuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen terveyshaitan esiintyminen tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaittaa. Olosuhteiden lisäksi tarkastellaan toimintaa ja arvioidaan kohteen vaatimustenmukaisuus. Tarkastuksilla käytetään valtakunnallisen

terveydensuojelun valvontaohjelman ja Valviran laatiman terveydensuojelun valvonta-ohjeiston ohjeita. Tarkastukset tehdään yleensä toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana.

Havainnot tarkastuksella tehdään pääasiassa aistinvaraisesti. Terveystarkastajan tekemien havaintojen ja ympäristöterveyspalveluiden mittalaitteiden sekä asiakirjatarkastelujen avulla arvioidaan olosuhteita ja määritellään tarkempien mittausten tai tutkimusten tarpeellisuus. Tarkastukseen liittyy ohjausta ja neuvontaa sekä mahdollisesti näytteenottoa. Tilanteissa, joissa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, annetaan toiminnanharjoittajalle tai haitan aiheuttajalle tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai määräykset haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi.

Terveydensuojelulain mukaisia tarkastuksia tehdään eri kohdetyypeittäin liitteen kohdan 2 mukaisesti. Tarkastusten sisältö on kohdetyypeittäin seuraava:

Kohde	Tarkastuksen sisältö
Talousveden toimitaminen (ml. tukkuvesilaitokset)	Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuma Näytteenottosuunnitelma Tutkimustulokset Vedenlaatu ja vedenlaadusta tiedottaminen Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen Vedenottamot (kaivojen kunto) Ottamoiden ympäristö Vedenkäsittely (prosessi) Laitoksen omavalvonta Laitostilojen siisteys ja kunto Kemikaalien käyttö ja varastointi Varaosien varastointi Jakeluverkosto, ylä- ja alavesisäiliöt Riskinarviointi, riskienhallinta Häiriötilanteisiin varautuminen
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat, lastenkodit/lastensuojeluyksiköt ja vastaavat, vanhainkodit ja vastaavat, muut sosiaalialan yksiköt	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi (lämpötila ja legionella) Ulkoalueet
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot,	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet

lasten ja nuorten kohteet	Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Majoitustoiminta	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Liikunta ja virkistys Kylpylät	Henkilöstön allasvesihygieeninen osaaminen Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen Näytteenottosuunnitelma ja tutkimustulokset Tulokset asiakkaiden nähtävillä Puhdistuslaitteiden huolto ja toiminnan omavalvonta Ilmanvaihto Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt Sauna- ja pesutilat Kalusteiden ja pintojen kunto Kemikaalien käsittely ja varastointi Häiriötilanteisiin varautuminen
Yleiset uimarannat	Yleiseen käyttöön tarkoitetut käymälöiden ja pukeutumistilojen kunto ja siisteys Uimaveden tutkimustulosten esilläpito Riskinarviointi ja omavalvonta Kieltoauku päästää koiria uimarannalle Jätehuolto Uimarantojen siisteys Näytteenottosuunnitelma ja tutkimustulokset
Yleiset saunat	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt Sauna- ja pesutilat Ilmanvaihto Kalusteiden ja pintojen kunto Jätehuolto Asiakasmäärät ja tilojen riittävyys asiakasmäärään nähden

<p>Yleinen liikuntatila</p>	<p>Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet</p>
-----------------------------	--

Suunnitelmallista valvontaa tehdään pääasiassa valtakunnallisessa ohjelmassa esitettyjen tarkastustiheyksien mukaisesti. Riskinarvioinnin perusteella joidenkin kohteiden tarkastustiheyttä on myös nostettu.

Muut tarkastukset ja valvontatoimet

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi paljon työaikaa vievät asuntojen terveyshaittoihin liittyvät yhteydenotot ja asunnontarkastukset sekä niiden perusteella annettujen kehoitusten toteutumisen seuranta. Lisäksi terveydensuojelu osallistuu esimerkiksi kouluissa ja päiväkodeissa sisäilmaongelmien terveydellisten haittojen selvittelyyn yhteistyössä toiminnanharjoittajan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Vastuu terveyshaitan selvittämisestä on terveydensuojeluviranomaisella. Terveyshaittojen poistamisen seurannassa tehdään yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa.

Terveydensuojelussa tehtäviä töitä tarkastusten lisäksi ovat hakemusten ja ilmoitusten käsittely, erilaisten lausuntojen antaminen ja kuntalaisten neuvominen esimerkiksi kivi- ja maaveden laatuun ja haittaeläimiin liittyvissä yhteydenotoissa. Valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu myös toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä valvonnasta raportointi aluehallintovirastolle. Myös muut virkatyöt raportoidaan valvonnan toteutuksen yhteydessä.

Ilmoitusten käsittely ja hyväksymismenettely

Terveydensuojelulain valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia. Terveydensuojeluviranomainen tekee hakemuksesta päätöksen tai ilmoituksesta todistuksen, jolloin toiminta pääosin tulee suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Terveydensuojelulain 13 § mukainen ilmoitus on ennen toiminnan aloittamisesta tehtävä terveydensuojelulain liitteen mukaisesta toiminnasta ja terveydensuojelulain mukaista hyväksymistä on haettava talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä. Talousvettä ei saa toimittaa tai toimittavan laitoksen toimintaa olennaisesti muuttaa ennen kuin laitos on hyväksytty.

Ilmoitus tai hakemus terveydensuojelulain mukaisesta toiminnasta tulee toimittaa viranomaiselle viimeistään 30 vrk ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitukset ja hakemukset pyritään käsittelemään 30 vrk kuluessa, mikäli hakemukseen tai ilmoitukseen ei tarvitse pyytää täydennystä.

5. TUPAKKA JA NIKOTIINIIVALMISTEIDEN VALVONTA

Katso liite A kohta 3

5.1. Tupakkatuotteiden valvonta

Tupakkalain sääntelyn piirissä ovat tupakkatuotteiden lisäksi sähkösavukelaitteet, niissä käytettävät nesteet (nikotiinilliset ja nikotiinittomat) sekä poltettavaksi tarkoitetut kasvipäiset tuotteet (esim. yrttisavukkeet, vesipiipputupakka).

Asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Tupakointikieltihakemukset käsitellään terveydensuojeluviranomaisessa.

Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma 2020-2024

Valvontaohjelman tarkoituksena on ohjata kuntien suunnitelmallista valvontaa. Tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valtakunnallisesti sekä edistää tupakkalain tavoitteiden toteutumista.

Valvontasuunnitelmaan tulee valvontaohjelman mukaan kirjata tupakkalain säännöllinen valvonta, joka on mahdollista suunnitella etukäteen. Säännöllisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohdetyyppejä ovat mm. täysin savuttomat ravintolat, päiväkotien ja opilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat.

Säännöllistä valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja nikotiininsteiden vähittäismyyntipaikat
- tupakkatuotteiden ja nikotiininsteiden tukkumyyntipaikat

Kunnan on tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja myös muuhun tupakkalain valvontaan, kuten yllättäviin valvontata-pauksiin. Tällaisia voivat olla esim. tupakkatuotteiden välitysepäilyt alaikäisille ja mahdolliset tupakan savuhaittaepäilyt asuinhuoneistoissa.

Tupakkalaissa säädettyä mainonta- ja myynninedistämiskiellon noudattamista tulee valvoa kunnan alueella toimivissa yrityksissä. Tähän valvonnan piiriin kuuluvat myös paikallislehtien ja paikkakunnalla kotitalouksiin jaettavien julkaisujen mainokset.

Kunta huomioi valvontasuunnitelmaa laatiessa valvontaohjelmakauden 2020-2024 painopistealueet, joiden tarkoituksena on edesauttaa tupakkalain ja tupakkapolitiikan tavoitteiden toteutumista. Kunta itse määrittelee valvontasuunnitelmassaan, millä tavalla painopistealueet huomioidaan kunnan alueella tehtävässä tupakkalain valvonnassa.

Tupakkalain mukainen kohdetyyppi		Tarkastustiheys/vuosi
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	0,3
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa on vähittäismyyntiä)	0,5
Tupakkatuotteiden tukkumyynti		0,5

Tupakkalain valvonnan painopisteet vuonna 2020-2024 ovat:

Toimintavuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö		Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta		
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön (EPT) kanssa				

Valviran ja aluehallintovirastojen mahdollisista valvontaprojekteista tiedotetaan ohjelman mukaan erikseen. Valvontaprojekteihin voi kuulua muun muassa tarkastuksia, mitauksia ja näytteenottoa.

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tarkastustiheyden on oltava kuitenkin vähintään 0,2. Tupakkatuotteiden ja nikotiinien myynnin osalta valtakunnallisen valvontaohjelman tarkastustiheyttä ei ole perusteltua vähentää riskinarvioinnin perusteella.

Säännöllisen valvonnan piiristä poistuneiden kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutusta valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Valvontakohteet

Yhteistoiminta-alueella säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvien valvontakohteiden lukumäärät kohdetyypeittäin on esitetty liitteen kohdassa 3.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Tupakkalain valvontaohjelman mukaiset kohdetyyppikohtaiset säännöllisen valvonnan tarkastustiheydet ovat liitteen kohdassa 3. Koska tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä valvotaan valvontayksikössämme elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä, joissakin valvontakohteissa tarkastustiheys on pienennetty 0,3. Tarkastukset tehdään käyttäen Valviran laatimaa tarkastuslomaketta.

Tupakkatuotteiden myyntipaikoissa valvotaan tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakanvastikkeiden, tupakkajäljitelmien ja nikotiininesteiden myyntiä ja mainontaa sekä vähittäismyyntipakkausten säännöstenmukaisuutta. Vähittäismyyntipakkausten valvonnassa kiinnitetään erityistä huomioita uusiin pakollisiin merkintöihin: savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden jäljitettävyyden- ja turvaominaisuusmerkinnät.

Ravintoloiden tupakointijärjestelyitä valvotaan elintarvikevalvonnan ja nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnin valvonnan yhteydessä. Mikäli em. tarkastuksilla havaitaan tupakointia tai tupakan savua savuttomissa tiloissa, siihen puututaan. Tehdyistä tarkastuksista tehdään erillinen tarkastuspöytäkirja.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Valvontasuunnitelmaan kuulumattomia tarkastuksia tehdään valitusten perusteella. Kyseeseen voivat tulla esim. valitukset, jotka koskevat tupakan ja nikotiininesteiden myyntiä alaikäiselle, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Tällaiset yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niissä on taustalla epäily tupakkalain säännösten rikkomisesta.

Valvontasuunnitelmaan kuulumatonta valvontaa tehdään myös säännöllisestä valvonnasta poistuneissa kohdetyypeissä ympäristöterveydenhuollon muun valvonnan yhteydessä, mikäli tarkastuksen yhteydessä havaitaan tupakointia tai tupakan savua savuttomissa sisä- tai ulkotiloissa. Tarkastuksia tehdään myös ilmoitusten perusteella kuten suuriin yleisötilaisuuksiin liittyen.

Valvontahenkilöstö toimii tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Vähittäismyyntilupahakemusten käsittely on yksi tupakkalain valvonnan tehtäviä. Tarkastuksia voidaan tehdä asuntoyhteisön jättämän tupakointikieltohakemuksen käsittelyn yhteydessä.

5.2. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta

Valvontakohteet

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipisteitä on yhteistoiminta-alueella seuraavasti:

Kaavi	3	Siilinjärvi	11
Lapinlahti	7	Tuusniemi	2
Rautavaara	1		

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Lääkelain mukaista nikotiinivalmisteiden myyntiä valvotaan elintarvikevalvonnan ja/tai tupakkalain tarkastusten yhteydessä. Tarkastustiheys on 0,3-0,2.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Valvontasuunnitelmaan kuulumattomia tarkastuksia tehdään ilmoitusten/valitusten perusteella. Lisäksi vähittäismyyntilupahakemusten käsittely vaatii henkilöresursseja.

6. NÄYTTEENOTTO JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Valvontaviranomaisen näytteenotto ja tutkimukset

Ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2023 talousarviossa on asiantuntijapalveluihin varattu terveysvalvonta-tulosityksikössä 3 000 €. Akuutissa tilanteessa lisärahat löydetään muualta budjetista. Määrärahoja käytetään muun muassa seuraavissa tilanteissa tapauskohtaiseen harkintaan perustuvien viranomaisnäytteiden tutkimuksiin:

- terveysvaaratilanteet
- ruokamyrkytys- tai vesiepidemiat ja niiden epäilyt
- valvontaprojektitutkimukset
- muu erityinen syy

Viranomaisen maksamat näytteet ottaa valvontaviranomainen. Näytteet tutkitaan akkreditoituissa laboratorioissa, pääasiassa Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n ja sen alihankkijoiden laboratorioissa. Sisäilmanäytteiden mikrobiologiset ja kemialliset määritykset teetetään Työterveyslaitoksen Kuopion ja Helsingin yksiköissä. Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:llä on valmius tutkia näytteitä myös iltaisin ja viikonloppuisin sopimuksemme mukaisesti.

Valvontakohteen maksamat näytteet ja tutkimukset

Valvontakohte maksaa mm. seuraavat toimintaansa kuuluvien viranomaisnäytteiden otosta ja näytteiden tutkimuksista aiheutuvat kustannukset:

- omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet,
- pienten vesilaitosten, mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet,
- vesilaitosten valvontanäytteet,
- kylpylöiden allasvesinäytteet,
- uimarantojen vesinäytteet,
- talviuintipaikkojen vesinäytteet,
- kylpylöiden puhtausnäytteet,
- yksityisten kaivojen vesinäytteet,
- terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista sekä asuntojen sisäilmaongelmatilanteissa otettavat materiaali- ja sisäilmanäytteet sekä
- tupakkavalvonnan ilmanäytteet savuttomien tilojen savuttomuuden varmistamiseksi

- kanojen, broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmien mukaisten näytteiden tutkimukset

Elintarvikevalvontakohteista laitoksissa, eli eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevistä elintarvikehuoneistoista, sekä riskialttiimmista muista elintarvikehuoneistoista viranomaisnäytteiden näytteenottokohteita, näytteiden määriä, näytteenottotiheyttä ja näytteistä tehtäviä tutkimuksia suunniteltaessa on otettu huomioon omavalvonnan toimivuus ja mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005 ja Eviran ohje: Elintarvikkeiden mikrobiologiset vaatimukset, komission asetuksen (EY) No 2073/2005 soveltaminen.

Suunnitelman mukaiset näytteet maksaa valvontakohte. Valvontakohteen maksamien näytteiden ottamisesta valvontaviranomainen laskuttaa ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti, ellei niitä oteta valvontakäynnin yhteydessä.

Vähimmäisviranomaisnäytteet laitoksista ja elintarvikehuoneistoista ovat seuraavat:

Kohde	Näytteen laatu	Tutkimukset
Maitoalan laitokset	<p>raakamaito, 5 kuormanäytettä / vuosi</p> <p>hera- ja maitojauheet, 5 näytettä /vuosi</p> <p>Äidinmaidon korvike, 1 näyte /vuosi (10 osanäytettä) tai vaihtoehtoisesti 10 yksittäisnäytettä</p> <p>Juusto 5 näytettä /vuosi</p> <p>Ympäristönäytteet 2- 5 kpl /vuosi</p>	<p>Kokonaispesäkeluku 30 °C, mikrobilääkejäämät</p> <p>Enterobakteerit Koagulaasipositiiviset stafylokokit <i>Listeria monocytogenes</i> Salmonella</p> <p>Enterobakteerit <i>Listeria monocytogenes</i> <i>Salmonella</i> <i>Cronobacter spp.</i></p> <p><i>Listeria monocytogenes</i> Koagulaasipositiiviset stafylokokit <i>Salmonella</i> <i>Listeria monocytogenes</i></p>
Liha-alan laitokset	Lihahyytelö 1-2 näytettä / vuosi	<i>Listeria monocytogenes</i>
Kala-alan laitokset ja muut-elintarvikkeiden valmistajat, joissa käytetään kylmäsavuta tai graavikalaa sellaisenaan syötäviin elintarvikkeisiin (esim. salaatteja)	Kylmäsavukala tai graavikalaa, 1-2 näytettä/vuosi TAI kypsentämätöntä kylmäsavukalaa tai graavikalaa sisältävä kypsentämätön elintarvike	<i>Listeria monocytogenes</i>
Savustettuja tuotteita valmistavat laitokset, joiden tuotteita ei ole aiemmin tutkittu	Savustettu tuote	PAH-yhdisteet

PAH-yhdisteiden varalta		
--------------------------------	--	--

Terveydensuojelun valvonnassa vuosittain valvontakohteiden ottamien tai otattamien vesinäytteiden määrä ja näytteistä tehtävät analyysit ovat seuraavat:

Valvontakohte	Näytteitä vuodessa	Analyysit
Vesilaitokset (oma vedenottamo tai ostavat toimittamansa veden)	Laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat	Hyväksytyn näytteenottosuunnitelman mukaisesti
Pienet vesilaitokset, jotka ostavat veden	1 näyte 1 – 3 vuoden välein tai tarpeen mukaan	<i>E. coli</i> , koliformiset bakteerit, Tarvittaessa: sameus, väri, haju, maku, pH, rauta, mangaani, KMnO ₄ -luku, kloridi, ammonium, nitraatti, nitriitti, (fluoridi vähintään kerran), suolistoperäiset enterokokit ja muut tarpeelliset tutkimukset
Pienet vesilaitokset, joilla oma vedenottamo:	1 näyte 1 näyte 1 – 3 vuoden välein	<i>E. coli</i> , koliformiset bakteerit Tarvittaessa: sameus, väri, haju, maku, pH, rauta, mangaani, KMnO ₄ -luku, kloridi, ammonium, nitraatti, nitriitti, (fluoridi vähintään kerran)
Asuinkiinteistöjen omat kaivot	Tarvittaessa	Tarpeen mukaan
Elintarvikkeiden alkutuotannon kasteluvesi sellaisenaan syötävälle kasvinosille	1 näyte joka 3. vuosi	<i>E. coli</i> , enterokokit, väri, haju, (sinilevät -> cyanobakteerit, jos luonnon pintavesi)
Elintarvikkeiden alkutuotannon tuotteiden ja pintojen puhdistamiseen ja jäädyttämiseen käytettävä vesi	Käyttöön otettaessa sekä 1 näyte joka 3. vuosi	<i>E. coli</i> , enterokokit, väri, haju
Uimarannat EU-uimaranta - pienet yleiset uimarannat	4 näytettä 3 näytettä	<i>E. coli</i> , enterokokit näytteenottajan arvio sinilevistä, erittäin runsaissa esiintymissä sinilevän suku- tai lajitason tunnistus
Talviuintipaikat	1 – 2 näytettä	<i>E. coli</i> , enterokokit näytteenottajan arvio sinilevistä, erittäin runsaissa esiintymissä sinilevän suku- tai lajitason tunnistus

Kylpylät, uima-altaat	Laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat	Hyväksytyn näytteenottosuunnitelman mukaan
-----------------------	--	--

Mikäli valvontaviranomainen ottaa edellä olevassa taulukossa mainittuja näytteitä, viranomainen laskuttaa näytteiden ottamisesta ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti toiminnanharjoittajaa ja ohjaa analyysistä aiheutuvat kustannukset toimijan maksettavaksi.

Mikäli valvontakohteiden talous- ja uimavesinäytteiden ottaja on muu kuin sertifioitu näytteenottaja, viranhaltija varmistaa näytteenottajan pätevyyden osallistumalla kerran näytteenottoon sekä jatkossa tarvittaessa ohjeistaa näytteenottajaa esim. tarkastuskäynneillä.

Yksityisen kaivon omistajaa tai haltijaa ohjataan ottamaan itse vesinäyte. Kaivon omistajan tai haltijan halutessa ympäristöterveydenhuollon henkilökunta käy ottamassa näytteen, tai pyytää näytteenottoa Savo-Karjalan ympäristötutkimukselta, tällöin näytteenottoa pyytänyt maksaa näytteenotosta aiheutuvat kustannukset. Ympäristöterveyspalvelut neuvoo näytteiden ottamisessa ja auttaa tutkittavien analyysien määrittelyssä. Ympäristöterveyspalveluiden henkilökunta tai pyydetessä Savo-Karjalan ympäristötutkimus ottaa kaivovesinäytteet myös, jos näytteenotto vaatii erityistä osaamista.

Näytteen tuloksen ylittäessä ohjearvon esim. Elintarviketeollisuusliiton (ETL) ohjearvon tai lainsäädännössä määritetyn raja-arvon, otetaan pääsääntöisesti uusintanäyte tai lisää-/uusintanäytteitä. Tutkimustulos johtaa myös toimenpiteisiin, esim. elintarvikkeen takaisinvetoon tai veden keittokehotukseen, mikäli näytteestä löytyy tautia aiheuttavia mikrobeja.

Näytteet kuljetetaan mahdollisuuksien mukaan suoraan laboratorioon tai mikäli tämä ei ole mahdollista ne lähetetään matkahuollon tai posti pikapaketteina. Kylmänä säilytettävien näytteiden oikeasta lämpötilasta kuljetuksen aikana huolehditaan tarvittaessa kylmäkallejen ja styrox laatikoiden avulla. Laboratoriota pyydetään toimittamaan kaikki näytetulokset suoraan tiedoksi myös toimijoille. Mikäli toimijalla ei ole käytössä s-postia valvontayksikkö toimittaa tulokset tiedoksi kirjepostilla.

Muu näytteenotto

Nikotiinikorvausvalmisteiden valvonnassa ei käytetä näytteenottoa valvontakeinona. Tupakkalain valvonnassa käytetään pääsääntöisesti aistinvaraista arviota, tarvittaessa voidaan turvautua näytteenottoon.

Valtakunnallisten valvontaohjelmien mukaiset näytteet otetaan kunnan toimesta, mutta laboratoriokustannuksista vastaa asianomainen keskusviranomainen. Tällaisia valvontaohjelmia ovat esimerkiksi vierasainevalvontaohjelma (näytteenotto alkutuotantopaikoilla ja elintarvikehuoneistoissa).

7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Ympäristöterveyslautakunta arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumista kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Lautakunnassa käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä) kautta Itä-Suomen aluehallintovirastolle, josta se välittyy keskusvirastoille. Valvonnan kattavuuden ja kohdentumisen arviointiin sisältyy:

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin
- tarkastusten kattavuus
- erityyppisiin tarkastuksiin suunnitellun ja käytetyn ajan vertailu
- näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin, erityisesti talous- ja uimavesinäytteiden kattavuus
- valvonnassa esille tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä toimenpiteet epäkohtien korjaamiseksi
- osallistuminen
- syyt mahdollisista toteutumatta jääneistä tavoitteista tai poikkeamista ja toimenpiteet (esim. päätökset, resurssitarpeet, toiminnan muuttuminen, painopisteiden tarkentaminen), joiden avulla tavoitteet toteutuisivat seuraavana toimintavuonna
- valvontaohjelmien ja –suunnitelman painopistealueiden valvonnan toteutuminen
- toteutuneet koulutuspäivät
- riittävyys
- voimavarojen jakautuminen osa-alueittain suunniteltuihin valvontatehtäviin ja muihin tehtäviin

Valvonnasta saatavat tulot ovat osa ympäristöterveyspalveluiden talousarvion mukaisia tuottoja, joilla katetaan osa ympäristöterveydenhuollon kustannuksista. Tulonlisäykset saattavat mahdollistaa ympäristöterveyspalveluiden lisäresursoinnit.

Liitteet

LIITE A Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman liite (6 s)

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma toteutetaan omana kokonaisuutena, edellinen suunnitelma on hyväksytty maaliskuussa 2022.

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

1 Elintarvikelain valvonta

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Paikallinen
valv.suunni-
telma

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023

Maitoala																
Maitoalan valmistus yli 2 milj. l raakamaitoa / v	6	3-5	10	2-4					1	10					1	10
Liha-ala																
Lihavalmisteiden valmistus alle 100 000 kg / v	4	2-4	4	2-4					1	0*					1	0
Kala-ala																
Kalajalosteiden valmistus alle 100 000 kg /v	6	2-4	6	2-4								1	6	1	6	
Kalajalosteiden valmistus alle 10 000 kg/v	3	2-4	3	2-4					1	3				1	3	
Muna-ala																
Munapakkaamo < 100 000 kg / v	0,5-2	1-3	0,5	2					1	0			1	1	2	1
Varastolaitos	1-4	1-3	1	1-3					2	2					2	2
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vähäinen käsittely																
Riistankäsittelytilat	0,5	1	0,3	1			2	2	1	1					3	3
Elintarvikelain 13.3.§:n tarkoittama toiminta	0,7	1		2												
Vilja ja kasvisala																
Myllytoiminta	0,35-1	1-3	0,35-0,5	2-4									2	2	2	2
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	0,5-3	2-4	0,5-2	3-5	1	1					1	1	4	3	6	5
Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	0,5-3	2	0,35-1	2									2	1	2	1

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

1 Elintarvikelain valvonta																
Valtakunnallinen valvontaohjelma											Paikallinen valv.suunnitelma					
Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023

Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	0,5-3	2-4	0,35-3	2-4									3	3	3	3
Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	1	2-3	0,5-1	2												
Muu valmistus (esim. hunajan pakkaaminen)	0,35	1-3	0,35	2					1	1					1	1
Elintarvikkeiden myynti																
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	0,35-2	1-3	0,35-2	1-3	7	6	5	4	11	9	4	4	22	20	49	43
Elintarvikkeiden tarjoilu																
Ravintolatoiminta	0,5-2	2-3	0,5-2	2-4	2	2	4	3	6	7	2	2	19	17	33	31
Grilli- ja pikaruokatoiminta	0,35-1	1-3	0,35-0,1	2-3	2	1	1	0	1	0	1	1	6	2	11	4
Kahvilatoiminta	0,35-0,5	1-3	0,35-0,5	2-3	2	0	2	1	8	4	1	0	6	4	18	9
Pubitoiminta	0,5	1	0,35-0,5	2	1	0			1	0			3	0	5	0
Suurkeittiö, laitoskeittiötoiminta	0,35-3	2-4	0,5-1	2-3	1	1			3	2	1	0	7	4	12	7
Suurkeittiö, keskuskeittiötoiminta	0,5-3	2-4	0,35-2	3-4	2	2	1	1	5	4	1	1	6	7	15	13
Tarjoilukeittiötoiminta	0,35-1	1-3	0,35-1	3	2	1	1	1	16	3			23	6	42	11
Pitopalvelutoiminta					1	0	1	0	1	0			1	1	4	1

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

1 Elintarvikelain valvonta																
Valtakunnallinen valvontaohjelma				Paikallinen valv.suunnitelma												
Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023

Elintarvikkeiden kuljetus																
Elintarvikkeiden kuljetus lämpösäädeltynä	0,35	2	0,35	2-3			1	1	2	2			2	2	5	5
Elintarvikkeiden kuljetus																
Elintarvikekontaktimateriaalit																
Valmistus ja jatkojalostus	0,5	1-3	0,2	2-4					1	1			1	1	2	2
Maahantuonti	0,35	1-3	0,35	2-4									1	1	1	1
Alkutuotanto (eläintuotanto)																
Maidontuotanto	0,2	1-3	0,20	1-3	12	2	13	3	78	16	15	3	35	7	153	31
Munantuotanto	0,2	1-3	0,2	1-3	0	0	1	0	2	1	1	0	1	1	6	2
Eläinten kasvatusta lihan tuotantoa varten	*	1-3	*	1-3	15		12		58		5		25		115	
Kalastus ja vesiviljely	0,3-*	1-3	0,3-*	1-3			2									
Hunajan tuotanto	*	1-3	*	1-3	2		2		6		1		7		18	
Metsästys																
Hyönteisten tuotanto																
Alkutuotanto (kasvin- ja siententuotanto)																
Sellaisenaan syötävien kasvien tuotanto	*	1-3			3		6		11				9		29	
Itujen tuotanto (hyväksyttävä alkutuotanto)	1	1-3	1	3												
Muu kasvin- ja sienten tuotanto	*	1-3			3		2		3		2		6		16	

*tarvittaessa (ja lihajalosteiden osalta ei toimintaa toistaiseksi, tarkastetaan jos tilanne muuttuu)

2 Terveysturvallisuuden valvonta															
Valtakunnallinen valvontaohjelma												Paikallinen valv.suunnitelma			
Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
				Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023

Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjake-alue															
Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 5000 käyttäjää tai yli1000 m3/d), riskiluokka 3	1 (0,5 jake- lua)	0,5-1	4-8					1	1			2	2	3	3
Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 50 mutta alle 5000 käyttäjää tai vähintään 10 mutta alle1000 m3/d) tai muu asetuksen 1352/2015 mukainen kohde, riskiluokka 3	1 (0,5 jake- lua)	0,3-1	3-6	4	2	3	2	14	5	5	4	13	3	39	16
Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai alle 10 m3 /d) tai muu 401/2001 asetuksen mukainen kohde, riskiluokka 2	0,5 (0,3 jake- lua)	0,3-1	1-6	1	1			8	3	2	1	1	1	12	6
Tukkuvesilaitokset	1	1	1-6			1	1	1	2					2	3

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

3 Tupakkalain valvonta																
Valtakunnallinen valvontaohjelma				Paikallinen valv.suunnitelma												
Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023	Kohteet kpl	tarkastukset 2023

Tupakkalain valvonta																
Ravintola tai muu ravitsemistila, jossa erillinen tupakointitila	0,3	2	0,5	1												
Vähittäismyynti	0,5	2	0,3-0,5	2	4	3	4	3	10	6	4	2	20	9	42	23